

پنجابی ریت وچ مہاندرا“ اے۔ میرا ایہہ انتخاب کیتا ہویا موضوع منظور ہو گیا تے میں ایس تے تحقیقی مقالہ لکھ کے پیش کیتا۔

ایس ایس مقالے نوں چار باباں وچ ونڈیا اے۔ پہلا باب ”راء سارنگ کھرل دا خاندانی پچھوکڑ“ اے۔ ایس وچ دسیا گیا اے کہ کھرل قبیلہ کون اے تے کتھوں ٹر کے تے پنجاب ول آیا۔ ایہناں کدوں تے کھندے ہتھ تے اسلام قبول کیتا جتھے اڄ کھرل آباد ہن او تھے ایہناں دا وڈا کس صدی وچ آیا ہا۔

دوجا باب ”لوک ریت راہیں مہاندرا“ اے۔ ایس باب وچ راء سارنگ خاں کھرل بارے زبانی روایتاں سینہ بہ سینہ جیہڑیاں گلاں میراثیاں کول یاں کھرلاں کولوں لہھیاں نیں اوہ دسیاں گئیاں نیں۔ راء سارنگ خاں کھرل دا جنگ آزادی وچ کیہ کردا ہا۔ اوہناں دا سانگا کیہڑے کھرلاں نال اے تے ہن اوہ کتھے آباد نیں۔

تینجا باب ”انگریزی ریکارڈ تے راء سارنگ“ اے۔ ایس باب وچ دسیا گیا اے کہ انگریزی رپورٹ وچ راء سارنگ خاں کھرل تے ایس جنگ آزادی دے دوجے مجاہداں بارے کنج گل کیتی گئی اے تے لوک ادب وچ ایس بارے کیوں دس پیندی اے۔ گورے لکھاری دی لکھت وچ مجاہداں نوں چور، ڈاکو، لٹیرے تے جانگی آکھیا گیا اے۔ پر لوک ادب ڈھولے، روایتاں زبانی گلاں ایس دی مزمت کردیاں نیں۔

چوتھا باب ”1857ء دی جنگ آزادی دا سورما“ اے۔ ایس باب وچ راء سارنگ خاں کھرل کولوں راء احمد خاں دا مدد منگنا تے جنگ دا مڈھ کیوں بجھاسی۔ پیگے کے کھرلاں احمد خاں دی دھڑ کیوں کیتی ہائی تے جنگ دے واقعیان وچ راء سارنگ دا ذکر کیوں لہھدا اے۔

اخیر اُتے ”تت تے سٹا“ دے عنوان پٹھ سارے مقالے دا سٹا کڈھیا گیا اے۔

سوے سرنوایں تھلے ورتیاں کتاباں تے زبانی روایتاں بارے دس پائی گئی اے۔

گورنمنٹ کالج یونیورسٹی لاہور دی لائبریری توں وی مدد لئی تے پنجاب پبلک لائبریری لاہور توں وی مدد حاصل کیت۔ پنجاب یونیورسٹی لاہور دی میں لائبریری وچ موجود قاری اسلم حیات ہوراں دا شکر گزار ہاں جیہناں بڑا تعاون کیتا۔

میاں محمد اسلم سالک ولد ولی محمد قریشی ہوراں دا شکر یہ ادا کرناں واں جیہناں نے میرے نال تعاون